

Kitinäinniemen liito-oravaselvitys

Sisällys

1. Johdanto	2
1.1 Selvitysalue	2
1.2 Liito-orava	3
2. Menetelmät	3
3. Tulokset	5
4. Johtopäätökset	8
6. Lähteet	8

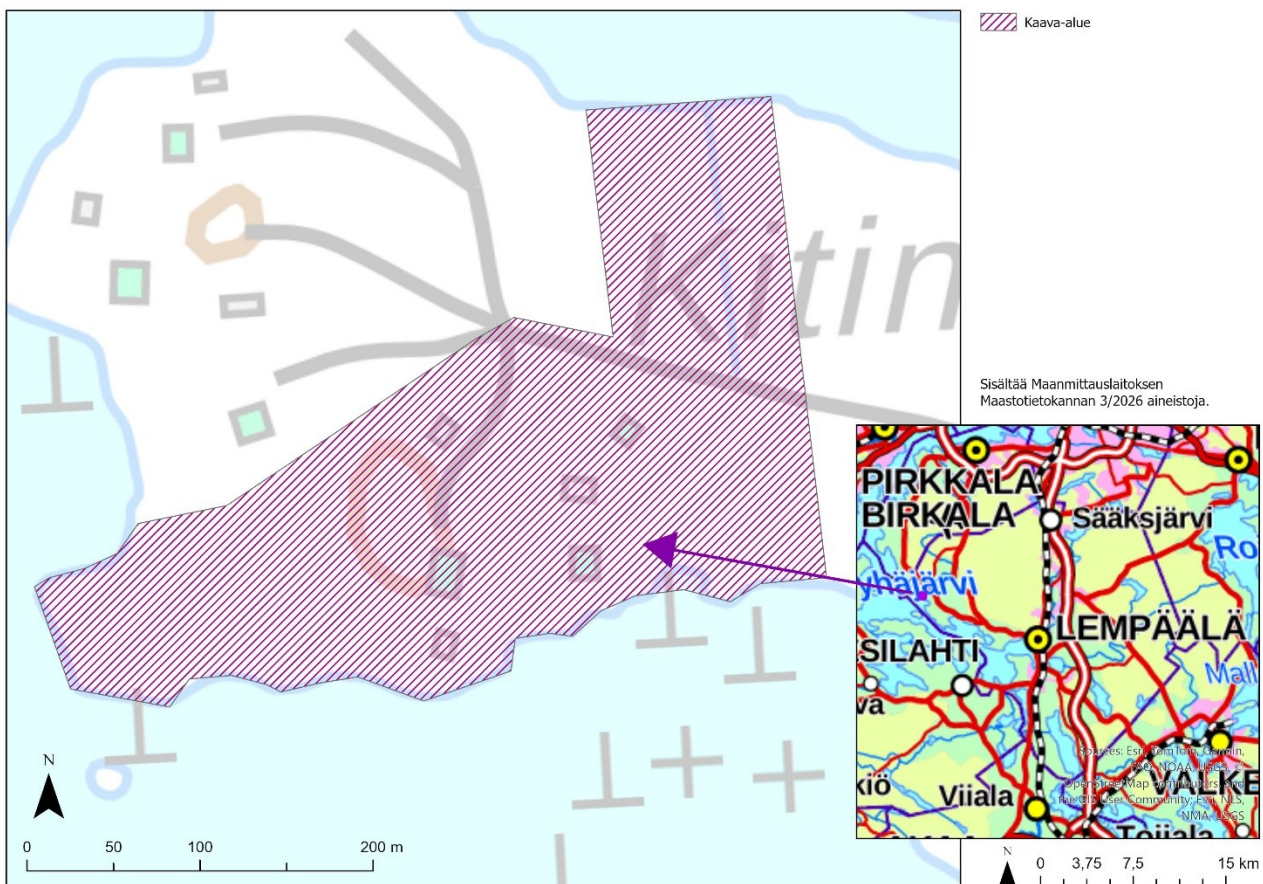
1. Johdanto

Kitinäinniemielle laaditaan ranta-asemakaavaa, jonka tarkoituksena on jakaa alue siten, että sinne muodostuu kaksi tonttia. Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Rantaosayleiskaavassa alue on maa- ja metsätalousaluetta ja loma-asuntoaluetta.

Liito-oravaselvityksen tarkoituksena on selvittää liito-oravan esiintymistä suunnittelualueella sekä tunnistaa lajille soveltuvat elinympäristöt ja kulkuyhteydet. Selvityksen on laatinut viranomaisohjeistuksen mukaisesti Lempäälän kunnan ympäristötarkastaja Tuija Selänpää (FM biologi).

1.1 Selvitysalue

Suunnittelualue kattaa kiinteistön Keski-Kitinä 418-409-3-81, joka sijaitsee Pyhäjärvellä Säijänselän itärannalla noin 11 km kuntakeskuksesta luoteeseen. Suunnittelualue on suurimmilta osin maa- ja metsätalousaluetta. Alueella on loma- ja vapaa-ajan asuinrakennuksia sekä talousrakennuksia. Kokonaan yksityisessä omistuksessa olevan suunnittelualueen pinta-ala on 1,6 hehtaaria.

Kuva 1. Kaava-alueen raja, joka on myös tämän selvityksen selvitysalue.

1.2 Liito-orava

Liito-orava (*Pteromys volans*) on Suomessa vaarantuneeksi (VU) arvioitu EU:n luontodirektiivin IV(a) liitteeseen kuuluva nisäkäslaji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Uhanalaisuuden syiksi ja kannan kehityksen uhkatekijöiksi on tunnistettu mm. metsien uudistamis- ja hoitotoimet sekä rakenteelliset muutokset, kuten kolopuiden, lehtipuuston ja vanhojen metsien väheneminen.

Tyypillisesti liito-orava viihtyy varttuneessa, kuusivaltaisessa sekametsässä, jossa on ravintoa tarjoavia lehtipuita, pesä- ja piilopaikoiksi soveltuvia kolopuita sekä toimivat puustoiset kulkuyhteydet. Pesäpaikkoina voivat toimia myös risupesät ja pönttöt. Taajamissa ja alueilla, joissa kanta on tiheä, elinalueet voivat olla vaihtelevampia. Metsäisillä alueilla urosten elinalueet ovat noin 60 ha ja ne voivat olla osittain päällekkäisiä muiden urosten elinalueiden kanssa. Naaraiden elinalueet ovat noin 8 ha ja ne ovat erillään muiden naaraiden elinalueista. Rakennetuissa ympäristöissä elinalueet ovat usein pienempiä.

Liito-oravan elinalueella voi olla yksi tai useampi ydinalue sekä lisääntymis- ja levähdyspaikka. Ydinalueita liito-orava käyttää eniten, minkä vuoksi niissä näkyy runsaasti papanoita. Lisääntymis- ja levähdyspaikka käsittää pesäpaikan sekä suojaa ja ravintoa tarjoavat puut sen läheisyydessä. Liito-orava elää keskimäärin pari vuotta ja on paikkauskollinen. Yksilön kuollessa sen elinalue voi jäädä useiksi vuosiksi tyhjilleen. Elinvoimaisen kannan ylläpitämiseksi tarvitaan myös tyhjiä elinalueita, joita nuoret yksilöt voivat asuttaa uudelleen.

Liito-oravan kulkuyhteyksinä voivat toimia varttuneiden metsien lisäksi nuoremmat metsät, kunhan puiden latvus yltää yli 10 metriin ja ne ovat riittävän lähellä toisiaan. Liito-orava voi liittää keskimäärin 20–30 m leveiden aukeiden yli, mutta sopivissa olosuhteissa huomattavasti pidemmätkin liitomatkat ovat mahdollisia.

2. Menetelmät

Selvityksen lähtötietoina käytettiin Suomen Lajitietokeskuksen havaintojärjestelmän aineistoja, Lempäälän kunnan tietoja sekä alueen peruskarttoja ja ilmakuvia. Suomen Lajitietokeskuksen havaintojärjestelmän liito-oravahavainnot selvitysalueelta ja sen läheisyydestä tarkastettiin 9.4.2026.

Liito-oravaselvityksen maastotyöt tehtiin 9.4.2026 Nieminen & Ahola (2017) viranomaisohjeistuksen mukaisesti papanakartoitusmenetelmällä. Liito-oravan esiintyminen alueelle pyrittiin todentamaan etsimällä liito-oravan ulostepapanoita lajin ruokailu- ja pesäpaikoiksi sopivien puiden ja puuryhmien tyviltä. Samalla kartoitettiin pesäpaikoiksi soveltuvia risupesä, pönttöjä ja kolopuita sekä havainnoitiin yleisesti alueen rakennepiirteitä ja liito-oravalle soveltuvia kulkuyhteyksiä. Selvitysalueen koko mahdollisti maastoinventoinnin toteuttamisen kattavasti yhden päivän aikana.

Liito-oravaselvitys toteutettiin viranomaisohjeiden mukaisesti lajin kartoitukseen soveltuvana ajankohtana. Selvityspäivän ajoituksessa huomioitiin kevään eteneminen siten, että liito-oravan papanat ovat havaittavissa (kuva 2). Maastokartoitus tehtiin 9.4.2026, jolloin sää oli aurinkoinen ja lämpötila noin +6 °C. Lumipeite oli sulanut, eikä kasvillisuus juurikaan alkanut kasvaa, mikä mahdollisti papanoiden ja pesäpaikkojen havaitsemisen. Olosuhteet vastasivat siten hyvin liito-oravan papanakartoitukselle suotuisia olosuhteita, joten kartoitusajankohtaa voidaan pitää tarkoitukseen soveltuvana.

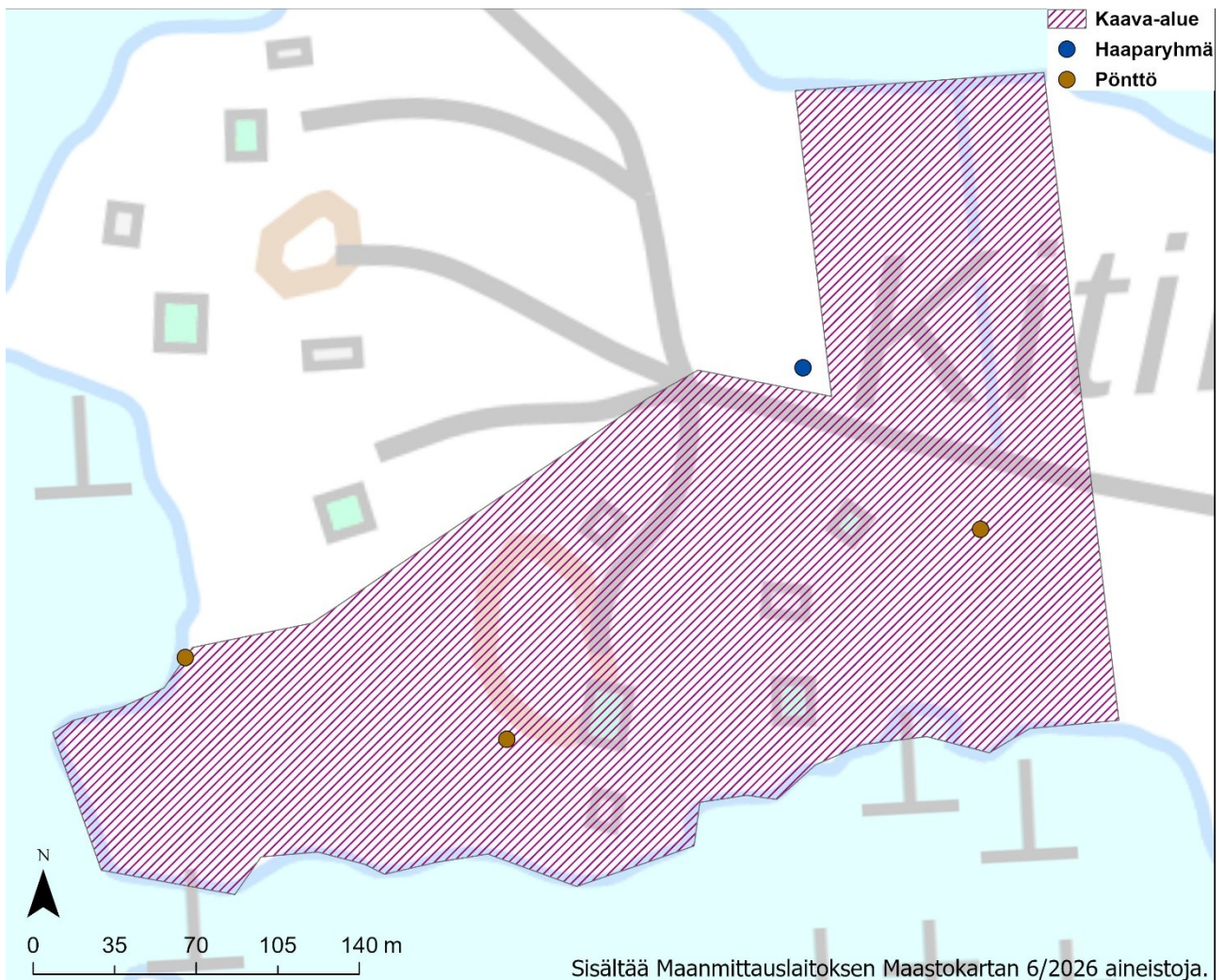
Kuva 2. Selvitysajankohta liito-oravan papanoiden havaitsemiseen oli hyvä.

Selvityksen maastotyöhön oli käytettävissä selvitysalueen kokoon nähden riittävästi aikaa, mikä mahdollisti inventoinnin toteuttamisen asianmukaisella tarkkuudella. On kuitenkin huomioitava, että luontoselvitykset kuvaavat aina inventointihetken tilannetta, ja tuloksiin liittyy luonnonympäristöjen sekä lajiesiintymien ajalliseen vaihteluun liittyvää epävarmuutta. Kokonaisuutena selvitys arvioidaan kuitenkin alueen maankäytön suunnittelun kannalta riittäväksi.

3. Tulokset

Lempäälän kunnan ympäristönsuojelun tiedossa ei ole selvitysalueella tehtyjä liito-oravahavaintoja, eikä sieltä ole tunnistettu liito-oravan kulkuyhteyksiä. Suomen Lajitietokeskuksen havaintojärjestelmään kirjattujen havaintojen perusteella lähimmät tiedossa olevat liito-oravahavainnot sijaitsevat reilun kilometrin etäisyydellä suunnittelualueen kaakkoispuolella.

Maastokäynnillä selvitysalueelta ei löydetty kattavasta inventoinnista huolimatta merkkejä liito-oravasta. Selvitysalueen puusto on rakenteeltaan liito-oravalle pääosin heikosti soveltuvaa. Alueella havaittiin kolme linnunpönttöä. Koloja tai risupesä ei havaittu.

Kuva 3. Maastossa havaitut linnunpönttöt sekä haaparyhmä.

Kitinäinpolun pohjoispuoli

Vanhojen ilmakuvien perusteella alue on ollut ainakin vielä vuonna 1963 peltoa (Maanmittauslaitos). Nyt siinä kasvaa tasaikäistä, todennäköisesti istutettua koivikkoa. Seassa kasvaa jonkun verran nuorempaa kuusta ja mäntyä. Paikoin, lähempänä rantaa, on havaittavissa lehtomaisia piirteitä. Tien läheisyydessä, länsipuolella sijaitsevalla naapurikiinteistöillä kasvaa muutama varttuneempi haapa, mutta niissä ei havaita koloja.

Kuva 4. Kitinäinpolun pohjoispuolen metsää.

Kitinäinpolun eteläpuoli, rakennusten itäpuoli

Rakennusta itäpuolella on metsäkaistale, jonka puusto on nuorehkoa sekametsää. Vanhimmat puuyksilöt ovat mäntyjä, eikä liito-oravan suosimia rakennepiirteitä esiinny. Tien vieressä puusto on hyvin nuorta ja harvaa, joka heikentää alueen latvusyhteyksiä.

Kuva 5. Kitinäinpolun eteläpuolen metsää rakennusten itäpuolella.

Kitinäinniemen kärki

Kitinäinniemen kärjessä kasvaa nuorehkoa sekametsää. Joukossa on toistakymmentä nuorta haapaa, joista suurin läpimitaltaan rinnan korkeudelta noin 30 cm, muut huomattavasti pienempiä. Haavoissa ei havaittu koloja. Alueella ei kasva varttuneita, suurikokoisia kuusia. Vanhimmat puuyksilöt ovat mäntyjä ja koivuja.

Kuva 6. Metsää Kitinäinnimen kärjessä.

Rakennusten pihapiirin puusto

Rakennusten ympäristö on kuusivaltaista ja sieltä löytyy alueen vanhimmat kuuset, mutta niidenkään joukossa ei ole järeitä yksilöitä. Mökkien länsipuolella on muutama nuori haapa, joissa ei ole koloja.

Kuva 6. Rakennusten pihapiirin puustoa.

4. Johtopäätökset

Keväällä 2026 toteutetussa liito-oravaselvityksessä selvitysalueelta ei havaittu merkkejä liito-oravan esiintymisestä. Myöskään alueelta tai sen välittömästä lähiympäristöstä ei ole tiedossa aiempia liito-oravahavaintoja. Lähin Suomen lajitietokeskuksen havaintojärjestelmään kirjattu havainto sijaitsee yli kilometrin etäisyydellä selvitysalueesta.

Selvitysalueen puusto on rakenteeltaan liito-oravalle pääosin heikosti soveltuvaa. Alueella esiintyy paikoin yksittäisiä varttuneempia kuusia ja haapoja, mutta ei liito-oravan elinpiirin ydinalueille tyypillisiä varttuneita kuusivaltaisia sekametsiä tai muita rakennepiirteitä. Selvityksessä tehtyjen havaintojen perusteella alueella ei sijaitse luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:ssä tarkoittamaa liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkaa, eikä alueen arvioida olevan tällaisiksi soveltuva.

Laaditun liito-oravaselvityksen, käytettävissä olevan havaintoaineiston sekä alueen rakennepiirteiden perusteella ranta-asemakaavan toteuttamisen ei arvioida heikentävän liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkoja eikä lajin kannalta merkittäviä kulkuyhteyksiä.

6. Lähteet

Ahopelto, L., Lundgren, L. Kostianen, A., Peltola, K., Laita, A., Mäkelä, A., Väänänen, M., Perätie, T. & Ruohomäki, A. 2021. Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa – hyvien käytäntöjen opas. Metsähallitus.

Hanski, I. 2016. Liito-orava. Biologia ja käyttäytyminen. Metsäkustannus Oy.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus.

Maanmittauslaitos. Historialliset ilmakuvat. Ilmakuva vuodelta 1963, Paikkatietoikkuna. Katsottu 11.6.2026.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2021. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47.

Nieminen, M. 2017. Liito-orava (*Pteromys volans* [Linnaeus 1758]). Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. s. 48–55. Suomen Ympäristö 1/2017. Ympäristöministeriö. 278 s.

Suomen Lajitietokeskus. 2026. Liito-oravahavainnot. Havaintojärjestelmä. Haettu 9.4.2026.